

## Spis treści

|                                                                                           |           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Wykaz skrótów .....</b>                                                                | <b>11</b> |
| <b>Wprowadzenie .....</b>                                                                 | <b>15</b> |
| <b>Rozdział I</b>                                                                         |           |
| <b>Zabezpieczenie wierzytelności w historii prawa – zagadnienia ogólne .....</b>          | <b>19</b> |
| 1. Zabezpieczenie wierzytelności w prawie antycznym .....                                 | 19        |
| 2. Zabezpieczenie wierzytelności w Polsce do czasu rozbiorów .....                        | 27        |
| 3. Zabezpieczenie wierzytelności w Polsce od czasu rozbiorów do II Rzeczypospolitej ..... | 28        |
| 3.1. Zabezpieczenie wierzytelności w Kodeksie Napoleona .....                             | 28        |
| 3.2. Zabezpieczenie wierzytelności w systemach germańskich ....                           | 33        |
| 3.3. Zabezpieczenie wierzytelności pod zaborem rosyjskim .....                            | 36        |
| 4. Zmiana dłużnika pod rządami kodeksu zobowiązań .....                                   | 37        |
| 4.1. Translatywna zmiana dłużnika w kodeksie zobowiązań .....                             | 37        |
| 4.2. Umowne kumulatywne przystąpienie do długu .....                                      | 42        |
| 4.3. Ustawowe kumulatywne przystąpienie do długu .....                                    | 44        |
| 4.4. Zasady wspólne dotyczące przejęcia długu .....                                       | 46        |
| 5. Przystąpienie do długu w okresie powojennym .....                                      | 48        |
| 6. Kierunki rozwoju zabezpieczeń wierzytelności w ujęciu historycznym .....               | 50        |
| <b>Rozdział II</b>                                                                        |           |
| <b>Konstrukcja umowy o kumulatywne przystąpienie do długu .....</b>                       | <b>53</b> |
| 1. Pojęcie i funkcja kumulatywnego przystąpienia do długu .....                           | 53        |
| 2. Treść (elementy) umowy o kumulatywne przystąpienie do długu .....                      | 55        |
| 3. Strony umowy .....                                                                     | 58        |
| 4. Forma umowy .....                                                                      | 61        |

|                                                                      |     |
|----------------------------------------------------------------------|-----|
| 5. Przedmiot umowy .....                                             | 66  |
| 5.1. Powinność świadczenia (dług) jako przedmiot zobowiązania .....  | 66  |
| 5.2. Dług osobisty .....                                             | 69  |
| 5.3. Dług z wadliwej czynności prawnej .....                         | 71  |
| 5.4. Dług zaskarżalny i niezaskarżalny .....                         | 73  |
| 5.5. Dług przyszły .....                                             | 75  |
| 5.6. Kompleks długów i dług o charakterze globalnym .....            | 84  |
| 5.7. Dług publicznoprawny .....                                      | 88  |
| 5.8. Dług solidarny .....                                            | 95  |
| 6. Charakter prawny umowy o kumulatywne przystąpienie do długu ..... | 97  |
| 6.1. Umowa zobowiązująca .....                                       | 97  |
| 6.2. Umowa gwarancyjna .....                                         | 99  |
| 6.3. Umowa kausalna .....                                            | 102 |

### Rozdział III

|                                                                                                                                                       |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Konfiguracje podmiotowe umowy o kumulatywne przystąpienie do długu .....</b>                                                                       | <b>111</b> |
| 1. Umowa pomiędzy wierzycielem i przystępującym do długu a umowa z udziałem trzech podmiotów .....                                                    | 111        |
| 2. Przystąpienie do długu w formie <i>pactum in favorem tertii</i> (art. 393 k.c.) .....                                                              | 116        |
| 2.1. Warunki zawarcia umowy przystąpienia w formie <i>pactum in favorem tertii</i> .....                                                              | 116        |
| 2.2. Pozycja prawna wierzyciela w razie zawarcia umowy przystąpienia w formie umowy na rzecz trzeciego .....                                          | 121        |
| 2.3. Pozycja prawna dłużnika łącznego i relacje między współdłużnikami .....                                                                          | 124        |
| 2.4. Uwagi dotyczące zastosowania konstrukcji <i>pactum in favorem tertii</i> (art. 393 k.c.) do umowy o przystąpienie do długu .....                 | 125        |
| 3. Umowa o zwolnienie dłużnika przez osobę trzecią z obowiązku świadczenia (art. 392 k.c.) oraz niewłaściwe przejęcie długu (art. 521 § 2 k.c.) ..... | 127        |
| 4. Skuteczność umowy w świetle zgody na przystąpienie do długu podmiotów niebiorących udziału w umowie .....                                          | 132        |
| 4.1. Zgoda wierzyciela .....                                                                                                                          | 132        |

|                                                            |     |
|------------------------------------------------------------|-----|
| 4.2. Zgoda dłużnika .....                                  | 138 |
| 4.3. Zgoda na przystąpienie do długu a uznanie długu ..... | 140 |

## Rozdział IV

|                                                                                                                                   |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Charakter prawny i zakres odpowiedzialności dłużników .....</b>                                                                | <b>144</b> |
| 1. Solidarny charakter odpowiedzialności przystępującego .....                                                                    | 144        |
| 1.1. Podstawy ukształtowania odpowiedzialności dłużników<br>w oparciu o zasadę solidarności .....                                 | 144        |
| 1.2. Solidarność długu i odpowiedzialności .....                                                                                  | 155        |
| 1.3. Tożsamość i odmienność zobowiązań współdłużników<br>w świetle zasady solidarnej odpowiedzialności dłużników<br>łączych ..... | 157        |
| 1.4. Zasada niezależności zobowiązań współdłużników .....                                                                         | 162        |
| 2. Dopuszczalność ukształtowania odpowiedzialności<br>współdłużnika na zasadzie odpowiedzialności akcesoryjnej .....              | 165        |
| 3. Dopuszczalność ukształtowania odpowiedzialności<br>współdłużnika na zasadzie odpowiedzialności subsydiarnej .....              | 169        |
| 4. Przedmiotowy zakres odpowiedzialności dłużników .....                                                                          | 171        |

## Rozdział V

|                                                                                                         |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Pozycja prawna podmiotów uczestniczących w umowie<br/>o kumulatywne przystąpienie do długu .....</b> | <b>174</b> |
| 1. Pozycja prawna podmiotów w ramach umowy o kumulatywne<br>przystąpienie do długu .....                | 174        |
| 1.1. Pozycja prawna dłużników wobec wierzyciela .....                                                   | 174        |
| 1.2. Pozycja prawna wierzyciela wobec dłużników .....                                                   | 181        |
| 1.3. Pozycja prawna współdłużników solidarnych<br>we wzajemnych relacjach .....                         | 185        |

## Rozdział VI

|                                                                                                 |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Przystąpienie do długu a poręczenie .....</b>                                                | <b>192</b> |
| 1. Uwagi wstępne .....                                                                          | 192        |
| 2. Charakter odpowiedzialności podmiotu zabezpieczającego dług .....                            | 195        |
| 3. Zakres odpowiedzialności podmiotu zabezpieczającego dług .....                               | 201        |
| 4. Prawo regresu .....                                                                          | 204        |
| 5. Kryteria rozróżnienia umowy poręczenia i umowy<br>o kumulatywne przystąpienie do długu ..... | 209        |
| 6. Kumulatywne przystąpienie do długu i poręczenie w świetle<br>prawa podatkowego .....         | 216        |

## **Rozdział VII**

|                                                                                                                                                              |            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Ustawowe przystąpienie do długu – przykłady, cechy charakterystyczne .....</b>                                                                            | <b>218</b> |
| 1. Odpowiedzialność zbywcy i nabywcy przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego za zobowiązania związane z jego prowadzeniem – art. 55 <sup>4</sup> k.c. .... | 218        |
| 2. Przystąpienie do długu państwowych osób prawnych (art. 40 § 2 k.c.) .....                                                                                 | 229        |
| 3. Przystąpienie do długu w przypadku spółki cywilnej (art. 874 k.c.) .....                                                                                  | 231        |
| 4. Odpowiedzialność nabywcy ogółu praw i obowiązków w spółce osobowej (art. 10 k.s.h.) .....                                                                 | 232        |
| 5. Odpowiedzialność osoby przystępującej do spółki osobowej (art. 32 i 114 k.s.h.) .....                                                                     | 237        |
| 6. Odpowiedzialność osób zawierających umowę spółki osobowej z przedsiębiorcą jednoosobowym (art. 33 i 116 k.s.h.) .....                                     | 239        |
| 7. Inne przykłady ustawowego przystąpienia do długu .....                                                                                                    | 244        |
| 8. Umowne a ustawowe przystąpienie do długu .....                                                                                                            | 247        |
| <b>Zakończenie .....</b>                                                                                                                                     | <b>255</b> |
| <b>Bibliografia .....</b>                                                                                                                                    | <b>267</b> |
| <b>Wykaz aktów prawnych .....</b>                                                                                                                            | <b>279</b> |
| <b>Orzecznictwo .....</b>                                                                                                                                    | <b>281</b> |